

DVIDEŠIMT SEPTYNI SKAITMENINĖS KOLEKCIJOS KŪRIMO PRINCIPAI

Nuo muziejų ir kitų atminties institucijų skaitmeninimo veiklų pradžios yra pasirodę nemažai nacionalinių, Europos teisės aktų bei kitokių norminių dokumentų. Šiuo straipsniu kviečiama pažvelgti į esminius skaitmeninės kolekcijos kūrimo principus. Nacionalinė informacijos standartų organizacija (angl. *The National Information Standards Organization, NISO*) bei Muziejaus ir bibliotekos paslaugų institutas (angl. *The Institute of Museum and Library Services, IMLS*) parengė gaires, kurios išsamiai atskleidžia, kas yra gera skaitmeninė kolekcija ir kaip ją sukurti. Šiame straipsnyje supažindinama su pagrindiniais gerosios praktikos teiginiais. Trumpa rekomendacijų apžvalga leis pasitikrinti nueitą skaitmeninimo kelią ir įvertinti, ar visi principai yra arba buvo taikomi kuriant skaitmenines kolekcijas.

NISO rekomenduojama praktika, sudėta trečios laidos dokumente *Gerų skaitmeninių kolekcijų kūrimo gairės* (angl. *A Framework of Guidance for Building Good Digital Collections*), turi kelis tikslus. Visų pirma, pateikti apžvalgą svarbiausių dėmenų ir veiklų, kurių reikia gerai skaitmeninei kolekcijai sukurti. Svarbus ir kitas uždavynys – nustatyti, kokie ištekliai palaiko gausias vietines praktikas kuriant ir valdant geras skaitmenines kolekcijas ir, be abejonės, padrašinti bendruomenes dalyvauti kuriant skaitmeninių kolekcijų kūrimo gerąją praktiką. Gairės skiriamos visoms kultūros paveldo organizacijoms, kurios planuoja ar taiko skaitmeninių kolekcijų kūrimo iniciatyvas, ir tiems, kurie ketina finansiniais ištekliais jas remti.

Pirmiausia reikia žodžio „geras“ tam tikro paaiškinimo. Ankstyvuojų skaitmeninimo laikotarpiu kolekcija galėjo būti suvokta kaip „gera“, jeigu turėjo pagrįstą koncepciją arba jos sukūrimas galėjo suteikti institucijai naujų galimybių veikti, net jeigu pati kolekcija buvo trumpalaikė arba teikė nedidelę naudą organizacijos paslaugų vartotojams.

Skaitmeninės aplinkos brandoje dėmesys nuo skaitmeninių kolekcijų sukūrimo pastangų pasisuko link naudingų ir svarbių kolekcijų, kurios atitiktų vienos ar kelių bendruomenių poreikius, sukūrimo. „Geros“ kolekcijos kartelė buvo pakelta ir apibrėžta patogumo, prieinamumo ir tinkamumo aspektais. Gera skaitmeninė kolekcija yra patogi naudoti, prie jos lengva prieiga, ji tinkama numatytiems vartotojų ar jų grupių poreikiams.

Šiuo metu skaitmeninės kolekcijos plėtra pasiekė trečiąjį lygį, kuriame vien tik naudingos skaitmeninės kolekcijos buvimo nepakanka. Pridėtinės vertės, tvarumo, pasitikėjimo veiksniai iškilo kaip kertiniai geros skaitmeninės kolekcijos sėkmės kriterijai. Į objektus, metaduomenis ir kolekcijas dabar turi būti žiūrima ne projekto, kurio metu ji buvo sukurta, kontekste, bet kaip į statybinius blokus, kuriuos kiti gali panaudoti kitur, perpakuoti, pakartotinai naudoti ir taip kurti naujas paslaugas. Tokiame kontekste „gerumas“ gali atsirasti tik tada, kai yra suderinamumas, perpanaudojimo galimybė, užtikrinamas nuolatinis kolekcijos buvimas, sistemingas patikrinimas, dokumentavimas ir intelektinės nuosavybės teisių palaikymas.

Taigi skaitmeninės kolekcijos plėtra daugelyje kultūros paveldo institucijų tampa neatsitiktine, bet pagrindine veikla. Dabar skaitmeninės kolekcijos turi tapti neatsiejama vartotojų mokymosi poreikių, mokslinio tyrimo proceso, laisvalaikio, socialinių tinklų konteksto, kuris yra svarbus galutiniam vartotojui, dalimi. Vartotojai, ypač jaunosios kartos, kurių gyvenime skaitmeninės technologijos užima ypatingą vietą, yra pasirengę ir net siekia imtis kūrėjo arba bendradarbio vaidmens. Bendrų informacinių erdvių ir socialinių tinklų populiarumas gali tapti varikliu rodyti naują kūrybiškumą, o gera skaitmeninė kolekcija – veiksmingu informacijos profesionalų ir vartotojų bendradarbiavimu, kuris parodytų, kad kolekcijos yra patrauklios ir naudingos plačiam vartotojų ratui, ką jie beveiktų – dirbtų ar žaistų.

Nors daug įvairių elementų susiję su skaitmeninių kolekcijų plėtra, tačiau siekiant apibrėžti „gerą“ kolekciją gairėse orientuojamasi į keturis pagrindinius elementus, t. y. pačias kolekcijas (organizuotas objektų grupes), objektus (skaitmeninę medžiagą), metaduomenis

(informaciją apie objektus ir kolekcijas), iniciatyvas (programas ar projektus kolekcijoms sukurti ir valdyti). Paslaugos sąmoningai neištrauktos iš dokumento turinį manant, kad kokybiška kolekcija, objektai ir metaduomenys yra pamatas bet kokioms aukštos kokybės paslaugoms kurti juos naudojant arba perpanaudojant.

Gairėse yra aptarti ir apibrėžti kiekvieno iš keturių elementų bendrieji kokybės principai ir nurodomos priemonės, galinčios padėti juos pasiekti, – tai gali būti standartai, gairės, geroji praktika, patarimai, aptarimai ar pavyzdžiai.

Pirmasis elementas – kolekcija – apima kolekcijos plėtros politiką ir procedūras atsižvelgiant į tai, kad kolekcijos kūrimas nėra baigtinis procesas, todėl jos kūrimo taisyklės nuolat turi būti atnaujinamos pagal vartotojų poreikius.

Antrasis elementas – objektas – yra susijęs su skaitmeninės informacijos organizavimu kuriant kolekciją iš skaitmeninių ir skaitmenintų objektų.

Vienas sudėtingiausių elementų – metaduomenys, jie padeda atlikti paiešką, išlaiko kolekciją tvarią ir naudojamą. Todėl reikia profesionalų išvalgumo pasirinkti tokias schemas, kurios būtų lanksčios, sąveikios ir papildomos taip, kad atitiktų kolekcijos ir vartotojų poreikius, taip pat kitos institucijos galėtų jas panaudoti.

Nors visada buvo įprasta, kad skaitmeninė kolekcija turi atitikti tam tikros vartotojų grupės ar bendruomenės poreikius, tačiau gairėse rekomenduojama kurti tokias kolekcijas, kurias kitos institucijos galėtų naudoti savo tikslams ir taip jos įsiliėtų į didesnes skaitmeninių kolekcijų plėtros iniciatyvas.

Gairėse pateikiamas ketvirtasis elementas – iniciatyvos. Tai galimybė plėtoti skaitmeninių kolekcijų valdymo pastangas, kurios leidžia veikti kartu kuriant pridėtinę skaitmeninių kolekcijų vertę. Todėl manoma, kad skaitmeninių kolekcijų kūrimas turi tapti esmine daugelio organizacijų misijos dalimi ir esminiu elementu, užtikrinančiu jų skaitmeninių kolekcijų sėkmę.

KOLEKCIJOS. Skaitmenines kolekcijas sudaro skaitmeniniai objektai, kurie yra atrinkti ir sudėlioti taip, kad juos būtų patogu

surasti, pasiekti ir naudoti. Objektai, metaduomenys ir vartotojo sąsaja – visa tai kartu sukuria vartotojo įspūdį apie kolekciją. Siekiant „geros“ kolekcijos, gairėse siūloma vadovautis devyniais principais.

Pirmasis principas teigia, kad gera skaitmeninė kolekcija turi būti sukurta pagal aiškią kolekcijų plėtros strategiją. Iš visų veiksnių kolekcijų plėtra yra labiausiai susijusi su organizacijos tikslais ir vartotojų sudėtimi. Kolekcijų kūrėjai turi atsižvelgti į savo organizacijos misiją ir aiškiai parodyti, kaip siūloma kolekcija laikosi jos.

Kita vertus, institucija turi nustatyti tikslinę vartotojų grupę ir nepamiršti tų, kurie dar nėra jų vartotojai, bet galėtų jais tapti. Jeigu institucija renka spaudinius, artefaktus ar kitą neskaitmeninę medžiagą, skaitmeninė kolekcija turi atitikti bendrą organizacijos komplektavimo strategiją.

Galima įvardyti keletą atvejų, kai atrankos strategija gali būti netaikoma, pavyzdžiui, užsakomasis skaitmeninimas ir masinio skaitmeninimo programos. Tačiau net ir šios veiklos turi būti planuojamos ir gali būti taikomi geros kolekcijos sudarymo principai.

Antrasis principas skirtas komunikacijai su vartotojais pabrėžiant, kad skaitmeninė kolekcija turi būti taip aprašyta, kad vartotojams būtų atskleisti jos ypatumai, nurodant kolekcijos tikslą, formatą, prieigos ribojimus, kam priklauso kolekcija ir kitą svarbią informaciją, kuri apibrėžia kolekcijos autentiškumą, vientisumą ir prasmę.

Kolekcijos aprašymas yra tam tikra metaduomenų pateikimo forma. Toks aprašymas turi du tikslus: viena vertus, tai padeda žmonėms surasti esamą kolekciją, kita vertus, vartotojams padeda suprasti, ką jie mato ir kaip gali naudotis medžiaga. Kolekcijų aprašymas tam tikruose kataloguose ir registruose padeda nustatyti ne tik skaitmeninio turinio šaltinį.

Gerą patirtimi laikomas toks aprašymas, kuriame pateiktas kolekcijos turinio ir apimties aprašymas, įvardyta atsakinga už kolekcijos kūrimą ir priežiūrą organizacija ir nurodyti jos kontaktai, taip pat aiškiai išdėstytos naudojimo sąlygos, prieigos apribojimai, specialiosios programinės įrangos, reikalingos naudotis skaitmeniniu turiniu, aprašymas, kolekcijos medžiagos autorių teisių statusas

ir kontaktinė vieta, kurioje vartotojas gali palikti savo klausimus ir pasiūlymus. Rekomenduojama įdėti metodologijos, taikomųjų programų, įrašų formatų ir metaduomenų schemų, kuriomis remiantis buvo sukurtos kolekcijos, aprašymus. Nėra dominuojančio metaduomenų standarto, pagal kurį būtų aprašomos kolekcijos, nors per pastaruosius kelerius metus padaryta didelė pažanga siekiant šio tikslo.

Trečiasis principas apima geros kolekcijos priežiūrą, kai visi jos ištekliai yra nuolat tvarkomi visą jų gyvavimo ciklą. Skaitmeninė priežiūra yra susijusi su išteklių visu gyvavimo ciklu – nuo sukūrimo arba įsigijimo iki jo sąmoningo pašalinimo. Tokia priežiūra apima ištisą veiklų spektrą: reguliarių duomenų valdymą, archyvimą ir skaitmeninį išsaugojimą.

Reguliarus duomenų valdymas užtikrina, kad objektai kolekcijoje gali būti naudojami ar perpanaudojami visą laiką. Veiksmai apima metaduomenų sukūrimą, koregavimą ir papildymą, taip pat pačių duomenų koregavimą ir papildymą, anotacijų pridėjimą, saitų su kita medžiaga kūrimą ir kitą kolekciją praturtinančią informaciją. Visi duomenų valdymo, archyvavimo veiksmai turi užtikrinti, kad nepaisant techninės ir programinės įrangos senėjimo skaitmeninė kolekcija turi būti prieinama ir naudojama.

Skaitmeninis išsaugojimas paprastai apima formato pakeitimą, aparatinę ir (ar) programinę emuliaciją. Skaitmeninės medžiagos ilgalaikis archyvavimas ir išsaugojimas yra sunkus ir brangus darbas, kuriam reikia daug išteklių ir rimtų institucinių įsipareigojimų.

Ketvirtasis principas apima prieigos nuostatas, t. y. gera kolekcija yra plačiai prieinama ir vengiama nereikalingų kliūčių ja naudotis. Taip pat pabrėžiama, kad kolekcija turi būti prieinama žmonėms su negalia ir veiksmingai pritaikoma prie technologijų. Šis principas orientuojamas į tris specifines savybes: prieinamumą, patogumą ir galimybę naudotis.

Prieinamumas suprantamas kaip kolekcijos naudojimas tada, kai to reikia vartotojui. Tai apima kolekcijos prieinamumą per žiniatinklį, gerai žinomų vartotojui technologijų naudojimą, galimybę

ja naudotis dvidešimt keturias valandas per parą, septynias dienas per savaitę, o tai reikalauja sistemos saugumo ir palaikymo. Tačiau prieinamumas nereiškia, kad visa medžiaga turi būti nemokama ir neribojama, – naudojimo mokestis ar ribota prieiga gali būti net įprasta tam tikromis aplinkybėmis, tačiau turi išlikti pastangos, kad medžiaga būtų kuo plačiau prieinama ir nedaroma dirbtinių kliūčių.

Kitas skaitmeninių kolekcijų būdingas bruožas – patogumas, kuris dažnai yra kompromisas tarp funkcionalumo ir visuotinio naudojimo. Taikant naujas funkcijas būtina atsižvelgti, ar dauguma potencialių vartotojų geba naudotis technologijomis, o kiek jų priims jas kaip kliūtį. Ryšio technologijų greitis taip pat turi būti apgalvotas, nes failų formatai arba vartotojo sąsaja gali būti nepatogi naudoti daugumai vartotojų. Minimalūs naršyklės ir ryšio technologijų greičio reikalavimai turi būti privaloma skaitmeninės kolekcijos aprašymo dalis.

Būtina užtikrinti galimybę naudotis skaitmenine kolekcija asmenims su negalia – kolekcijos sąsajos turi būti taip sukonstruotos, kad kuo geriau užtikrintų galimybę naudotis asmenims su regos, klausos, judėjimo (pvz., negali naudotis pele) ar protine negalia.

Penktasis principas, skirtas intelektinei apsaugai, teigia, kad geroje kolekcijoje gerbiamos intelektinės nuosavybės teisės. Kolekcijos plėtros strategijoje turėtų būti nurodyta organizacijos autorių teisių politika ir (arba) įtraukti principai, kurie parodytų, koks yra organizacijos kolekcijų statusas autoriaus teisių požiūriu. Intelektinės nuosavybės teisės apima keli pagrindiniai aspektai.

Būtina nurodyti, kokias teises į originalią medžiagą turi savininkas, kokias teises ar sutikimus kurti skaitmeninį turinį turi kolekcijos kūrėjas ir kokios teisės ar leidimai naudotis medžiaga yra suteikti vartotojams. Autorių teisių nuostatos turi būti pateikiamos matomoje skaitmeninės kolekcijos interneto svetainės vietoje ir aiškiai rodyti organizacijos požiūrį į medžiagą, kuri teikiama plačiajai auditorijai, bet neturi aiškios kilmės.

Svarbu pabrėžti, kad intelektinės nuosavybės teisės saugomos tarptautiniu mastu pagal sutartį. Šiuolaikinės intelektinės

nuosavybės apsaugos įstatymai yra kilę iš tokių tarptautinių sutarčių kaip Pasaulinės intelektinės nuosavybės organizacijos Autorių teisių sutartis, Berno konvencija ir kt. Tinkamas skaitmeninių kolekcijų autorių teisių valdymas yra būtinas, kad vartotojams būtų užtikrintas jų teisėtas naudojimas, o organizacija išlaikytų gerą reputaciją.

Šeštasis principas apima panaudojimą ir kitų duomenų pateikimą siekiant standartizuoti kolekcijos naudingumo matavimo būdus. Skaitmeninės kolekcijos turi būti vertinamos reguliariai stebint naudojimą, aptarnavimo veiksmingumą, įrodant investicijų grąžą, informuojant apie kolekcijos plėtrą, strateginį planavimą ir pagrindžiant finansavimo poreikius.

Kolekcijų vertinimo kriterijai, metodai ir matavimo vienetų įvairovė priklauso nuo kolekcijos siekių ir vertinimo tikslų. Pavyzdžiui, jeigu skaitmeninė kolekcija sukurta mokymo ir mokymosi tikslu, tada vertinimo priemonės turi būti sutelktos į tokių kolekcijų švietėjišką poveikį. Veiksmingas kolekcijos valdymas apima daug tyrimo metodų kolekcijų naudingumui įvertinti. Skaitmeninės bibliotekos, vertindamos kolekcijų naudojimą ir naudingumą, taiko stebėjimo, apklausos, tikslinės grupės, interviu, atvejo tyrimų, eksperimento ir kitus metodus.

Siekiant gauti aiškų skaitmeninės kolekcijos vertės vaizdą, būtina sau atsakyti į klausimus, kas yra vartotojas, kaip jis naudojasi kolekcija ir kodėl jis tai daro, bei atitinkamai parinkti tyrimo metodus ir vertinimo priemones. Skaitmeninės kolekcijos naudojimas yra glaudžiai susijęs su kolekcijos turiniu, funkcionalumu, naudojimo patogumu ir prieinamumu. Kolekcijų kūrėjai, rengdami kolekcijos naudojimo vertinimo gaires, rinkdami jos naudojimo duomenis, remiasi tarptautiniais standartais skaitmeninio turinio naudojimui matuoti ir gavę išilginį kolekcijos vertinimo pjūvį gali palyginti savo paslaugas su kitų organizacijų, kurios yra panašių kolekcijų turėtojos. Vertinimo procesas yra tęstinis, tad jo rezultatai turi padėti formuoti ir gerinti skaitmeninę kolekciją.

Septintasis principas teigia, kad gera kolekcija turi būti sąveiki. Kolekcijų kūrėjai turi sukurti tokias paslaugas, kurios būtų sąveikios,

o metaduomenys – naudojami išorinėse paieškos sistemose. Jie turėtų žinoti ir gebėti taikyti plačiai priimtas turinio ir metaduomenų kokybės vertinimo gaires bei pateikti tikslų kolekcijos aprašą, kuriame vartotojams būtų aiškiai išdėstyta vienos kolekcijos ryšys su kitomis arba vienos kolekcijos vieta kitų kontekste. Sąveikios kolekcijos sukūrimas ne tik atveria naujas galimybes kolekcijos turinį panaudoti kitu tikslu, bet ir leidžia manyti, kad dabartines pateikimo ir prieigos paslaugas bus galima įtraukti į dabar dar nežinamus įrenginius.

Aštuntasis principas – gera kolekcija turi įsilieti į darbuotojų ir galutinio vartotojo darbo su ja veiksmų seką. Kadangi skaitmeninės kolekcijos kūrimas yra santykinai nauja organizacijos veikla, dėl to reikia peržiūrėti esamus darbo procesus, perskirstyti išteklius, pareigas ir užduotis. Galutinis vartotojas randa daugiau naudingos informacijos kolekcijoje, kai ji bent truputį susijusi su jo darbo pobūdžiu. Svarbu ir tai, kad informacija būtų pasiekama iš tokios aplinkos, kuri vartotojui yra įprasta ir gerai žinoma.

Plėčiant skaitmenines paslaugas, skaitmeninė kolekcija turi būti kuo atviresnė bendradarbiauti su galutiniu vartotoju. Pavyzdžiui, kai kurios skaitmeninių kolekcijų interneto svetainės leidžia vartotojams pridėti reikšminius žodžius konkrečiam ištekliui. Vadinamojo socialinio žymėjimo privalumu galima laikyti tai, kad išteklius apibūdinamas skirtingais reikšmingais žodžiais, taip praturtinami metaduomenys ir interneto vartotojai gali lengviau surasti ieškomą medžiagą. Vėliau iš tokių žymų galima sudaryti skaitmenintų išteklių klasifikaciją, kuri yra suprantama plačiai vartotojų grupei. Kitas pavyzdys, vartotojui gali būti leista papildyti kolekcijos interneto svetainėje esančius skaitmeninius išteklius savo asmeniniais pasakojimais, savo turimomis fotografijomis ar kita medžiaga.

Devintasis principas – gera kolekcija turi visą laiką išlikti tvari. Skaitmeninėse kolekcijose esantys objektai turi būti tvarūs ir archyvuoti taip, kad būtų užtikrinta prieiga. Svarbu pabrėžti, kad tvarumas kolekcijos lygmeniu nėra tapatus tvarumui objekto lygmeniu. Kolekcijų valdytojai turi užtikrinti, kad būtų išsaugotas ne

tik kolekcijai priklausantis objektas, bet ir išlaikyta kolekcijos lygmenys prieiga prie turinio.

OBJEKTAS. *Pirmasis* objekto principas teigia, kad geros kolekijos objektų formatus gali palaikyti tiek esami, tiek būsimi vartotojai. Tai reikštų, kad objektai prisitaiko prie įvairių platformų, yra plačiai prieinami ir formatuojami pagal pripažintus standartus arba gerąją praktiką. Nustatyta, kad yra tiesioginis ryšys tarp skaitmenintų produktų kokybės ir jų parengties būti naudojamiems, perpanaudojamiems ar lankstumo būti perkeltiems iš vienos platformos į kitą.

Antrasis principas orientuotas į objekto išsaugomumą. Objektas turi būti prieinamas visą laiką nepaisant kintančių technologijų. Siekiant išsaugoti objektą dažniausiai taikoma migracija ir emuliacija. Kolekcijų kūrėjams rekomenduojama naudoti standartinius formatus, kuriuos palaiko ne komercinės, bet atvirosios technologijos.

Trečiasis objektų principas skelbia, kad geras objektas yra toks, kuris yra suprantamas ir naudingas už savo vietinio konteksto ribų. Tai reiškia, kad skaitmeninis objektas yra susietas, prasmingas ir naudojamas ne tik ten, kur jis buvo sukurtas, bet ir plačiojoje įtinklintoje bendruomenėje. Priklausomai nuo srities, toks objektas gali būti vadinamas „perkeliamu“, „pakartotino naudojimo“ arba „sąveikiu“.

Ketvirtasis principas skirtas objekto nuolatinio identifikatoriaus, kuris yra jo dabartinis adresas, suteikimui. Identifikatorius suteikiamas remiantis standartu ar kitu susitarimu, jis turi būti unikalus ir bet kurioje sistemoje leidžiantis atpažinti ir atskirti vieną kolekcijos objektą nuo kito. Būtina pabrėžti, kad kolekcijų vystytojai turi būti pasirengę stebėti technologijų pokyčius ir naujas identifikatorių iniciatyvas.

Penktasis principas – geras objektas turi būti autentifikuotas. Vartotojas turi žinoti, ar skaitmeninis objektas atitinka pirminį šaltinį, ar jis nebuvo sugadintas, neleistinu būdu pakeistas ar nebuvo nukrypta nuo jo istorijos, struktūros, dokumentavimo. Geras skaitmeninis objektas turi būti susijęs su kitomis objekto versijomis, su kitais kolekcijos objektais ir pan.

Šeštasis principas – geras objektas turi turėti aprašomuosius ir administracinius metaduomenis. Sudėtiniam objektams turi būti

kuriami struktūriniai metaduomenys, rodantys ryšius tarp objekto sudėtinių dalių, ir užtikrintas tinkamas jų atvaizdavimas vartotojui.

METADUOMENYS. Išteklių identifikavimo žiniatinklyje kontekste – tai vienas labiausiai kintančių skaitmeninės aplinkos veiksnių. Metaduomenys yra struktūruota informacija, naudojama objekto paieškai, aprašymui, naudojimui, valdymui ir išsaugojimui. Paprastai skiriamos trys metaduomenų rūšys: aprašomieji, administraciniai ir struktūriniai. Skaitmeninių kolekcijų rengėjai raginami įtraukti kuo daugiau metaduomenų iki tol, kol skaitmeniniai objektai bus paskleisti ir taps prieinami.

Pirmasis principas – geri metaduomenys atitinka visuotinai priimtus standartus, kurie tinka kolekcijos medžiagai, kolekcijos vartotojams ir dabartiniam ar būsimam kolekcijos naudojimui.

Antrasis principas skelbia, kad geri metaduomenys palaiko sąveikumą.

Trečiasis principas – geruose metaduomenyse, aprašant objektus ir nurodant susijusius objektus, naudojama autoritetinė kontrolė ir turinio standartai.

Ketvirtasis principas – į gerus metaduomenis įtrauktos aiškios nuostatos apie skaitmeninio objekto naudojimo sąlygas.

Penktasis principas palaiko ilgalaikę objektų priežiūrą ir išsaugojimą.

Šeštasis principas skirtas pabrėžti, kad metaduomenų įrašai patys yra objektai, todėl privalo atitikti gero objekto savybes, kurios apima įrodomumą, tikrumą, archyvavimą, nuolatinumą ir unikalų identifikavimą.

INICIATYVOS. Skaitmeninimo programos buria draugėn žmones, strategijas ir priemones. Programose rengiami projektai, kurie turi savo tikslus ir yra baigtiniai. Vadinamosios skaitmeninimo iniciatyvos tapo daugelio organizacijų misija, tačiau tai neatsispindi organizacinėje struktūroje ir finansavime. Todėl siekiant sukurti veiksmingą skaitmeninę kolekciją būtina įvertinti kai kuriuos šios veiklos aspektus.

Pirmasis principas – gera skaitmeninė iniciatyva turi būti realiai suplanuota.

Antrasis principas – gera skaitmeninė iniciatyva turi kompetentingą, patyrusį personalą, kuris gebėtų pasiekti numatytus tikslus.

Trečiasis principas – gera skaitmeninė iniciatyva taiko gerąją projektų vadybos praktiką.

Ketvirtasis principas – gera skaitmeninė iniciatyva turi įvertinimo dėmenį.

Penktasis principas – gera skaitmeninė iniciatyva įgyvendinama ir plačiai paskleidžiama informacija apie jos procesus ir rezultatus.

Šeštasis principas – geroje skaitmeninėje iniciatyvoje apgalvojamas visas skaitmeninės kolekcijos gyvavimo ciklas ir susijusios paslaugos.

Parengta pagal *A Framework of Guidance for Building Good Digital Collections: A NISO Recommended Practice*. Prepared by the NISO Framework Working Group with support from the Institute of Museum and Library Services. 3rd edition, December 2007. Prieiga internete: <http://www.niso.org/publications/rp/framework3.pdf> (žiūrėta 2016 11 10).